

Modernization of the Content of Education» Retrieved from: <https://drive.google.com/open?id=0B3m2TqBM0APKekwtZFdhWXJuODg> [in Ukrainian].

8. Patrykeieva, O., Lozova, S., Horbenko, N. (2017). STEM-education: conditions of implementation in education institutions of Ukraine. *Educational Management, 1*, 28-31 [in Ukrainian].

9. Patrykeieva, O. V., Lozova, S. L., Horbenko, N. S., Burkina, O. O. (2017). (Eds.). *STEM-education: problems and prospects: annotated catalog*. Kiev: DNU «IMZO» [in Ukrainian].

10. Department of STEM-education. Institute of Education Content Modernization. Retrieved from: <https://imzo.gov.ua/pro-imzo/struktura/viddilstem-osviti/> [in Ukrainian].

11. Elements 4D Augmented Reality Cubes: Virtual Building Blocks. Retrieved from: <http://technabob.com/blog/2013/07/25/elements-4d-augmentedreality-cubes/>

12. 50 Games with STEM-Education features. Retrieved from: <http://kidscreen.com/2013/04/22/50-games-with-stem-education-features>.

13. Magic Balloons. (For ages 4 and up). Retrieved from: <http://www.playdoughtoplato.com/kids-science-experiment-balloon>.

14. Science for kids. (For ages 2 and up). Retrieved from: <http://www.playdoughtoplato.com/rainbow-jar-st-patricks-day>.

ПРОБЛЕМА ИСПОЛЬЗОВАНИЯ STEM-ТЕХНОЛОГИЙ В ТЕОРИИ И ПРАКТИКЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Малышевская Валентина Александровна

аспирантка (специальность 011 – образовательные, педагогические науки)

Глуховский национальный педагогический университет имени Александра Довженко

В статье проанализировано состояние разработанности проблемы использования STEM-технологий в теории и практике профессиональной подготовки будущих педагогов дошкольного образования. Уточнена сущность основных понятий исследования: STEM-образование, STEM-обучение, STEM-технологии. На базе обобщения отечественного и зарубежного опыта в области STEM-образования дано описание основных STEM-технологий: информационно-коммуникационные технологии, виртуальная реальность, технологии дистанционного обучения, игровые технологии, исследовательские технологии, инженерное проектирование.

Ключевые слова: учреждения высшего педагогического образования, будущие специалисты дошкольного образования, STEM-образование, STEM-технологии.

Отримано редакцією 20.09.2019 р.

УДК 378.147:78.071.2]:78.087.68

DOI: 10.31376/2410-0897-2019-3-41-228-238

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ У СТУДЕНТІВ НАВИЧОК ВІДБИТТЯ ВНУТРІШНЬОДОЛЬОВОЇ ПУЛЬСАЦІЇ В ДИРИГЕНТСЬКОМУ ЖЕСТІ

Карпенко Євген Віталійович

доцент кафедри хорового диригування, вокалу та методики музичного навчання

Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка

e-mail: eugen.karpenko@yahoo.com

ORCID ID: 0000-0002-4867-9986

У статті розглянуто проблему відбиття ритму хорових творів у диригентському жесті шляхом урахування перемінної або сталої внутрішньодольової пульсації. Здійснюється спроба визначення алгоритму здобуття фахових компетенцій, які стосуються організації загальнохорового ритму. Зосереджується увага на методі поступового ускладнення завдань, який дозволяє створити педагогічні умови для виконання послідовних кроків до збагачення технічної оснащеності диригентів-початківців.

Ключові слова: хорове диригування, перемінні та несиметричні розміри, внутрішньодольова пульсація, педагогічні умови, вільно структурована мелодія, церковний обхід.

Постановка проблеми. Відродження української культури не можна уявити без підйому хорового мистецтва. Хоровий спів протягом тисячоліть був головним способом музикування на нашій землі. Проте важливо зауважити, що відродження культури не означає ретроградного руху до минулих досягнень. Час рухається тільки вперед, а тому, намагаючись

зберегти давні культурні традиції та обряди, необхідно прагнути рухати хорову справу до нових висот виконавської майстерності, оскільки відродження та модернізація хорового мистецтва неможливі без подальшого розвитку диригентської освіти.

Однією з проблем, з якими стикаються диригенти-початківці в процесі навчання у вищому навчальному закладі, є відбиття сталого або перемінного ритмічного малюнка хорових творів у диригентському жесті. Як свідчить опитування, яке проводилося серед студентів спеціалізації «хорове диригування» в ННІ культури і мистецтв Сум ДПУ ім. А. С. Макаренка, понад 60 % опитаних не усвідомлюють, як співвідноситься диригентський жест та внутрішньодольова пульсація, тобто внутрішнє наповнення долі дрібними тривалостями, які становлять частини лічильної одиниці. Близько 70 % взагалі не усвідомлюють поняття внутрішньодольової пульсації, а більше половини не мають чіткого уявлення про верхні кульмінації (точки) диригентського жесту та їх значення для керування хоровим ритмом.

Актуальність дослідження полягає в необхідності розроблення та впровадження у практику методики розвитку чуття внутрішньодольової пульсації у молодих диригентів-хоровиків та здобуття навичок точного відбиття сталого та перемінного ритму в диригентському жесті. Ускладнення завдань розвитку хорового мистецтва виявляє певні прогалини в методиці підготовки хорових диригентів стосовно чуття внутрішньодольової пульсації та керування загальнохоровим ритмом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Американський диригент Л. Стоковський свого часу сказав: «Диригування – одна з найбільш туманних галузей музичного мистецтва» [4, с. 159]. Нині здійснюється чимало спроб стосовно пролиття світла на проблематику диригування і підготовку хорових диригентів зокрема. З'являється досить велика кількість наукових праць, які покликані вдосконалити підготовку хормейстерів, покращити усвідомлення ними тих або інших диригентських прийомів. Велике значення мають роботи К. Ольхова, в яких він заклав теоретичні основи відбиття внутрішньодольової пульсації в диригентському жесті. Питання розвитку чуття ритму в диригентів-початківців певною мірою висвітлено в працях таких відомих авторів, як: Л. Андрєєва, Л. Безбородова, Т. Естріна, М. Казачков, М. Канерштейн, М. Колесса. Останнім часом з'явилися роботи І. Заболотного, Л. Зинов'євої, С. Петрик, О. Прокулевич, Є. Пчелинцевої, Н. Стефіної та інших авторів, де також розглядається проблема керування ритмом за допомогою диригентського жесту. Д. Болгарський, Є. Кустовський, П. Сокур, Г. Стулова, О. Цалай-Якименко досліджували керування вільноструктурованими мелодіями. Водночас в наявних на сьогоднішній день публікаціях не повною мірою висвітлюється проблема відповідності диригентського жесту та внутрішньодольової пульсації. Контроль за ритмічною стороною виконання неможливий без розвинутого чуття внутрішньодольової пульсації та вміння контролювати ритм та правильне наповнення лічильних долей засобами диригентського жесту.

Мета статті полягає в обґрунтуванні окремих напрямів роботи для розвитку чуття ритму в молодих диригентів шляхом упровадження завдань на відбиття внутрішньодольової пульсації, які послідовно ускладнюються.

Виклад основного матеріалу. Задачі дослідження полягають у визначенні поняття внутрішньодольової пульсації, розробленні принципів аналізу внутрішньодольової пульсації в перемінних та несиметричних розмірах, з'ясуванні способів відбиття ритмічного малюнка та внутрішньодольової пульсації вільноструктурованих мелодій. Методична база навчально-виховного процесу з хорового диригування, зазвичай, містить методи поступового ускладнення завдань, копіювання, спостереження та репродукції, порівняння, аналізу та самоаналізу, обговорення. Застосування методу поступового ускладнення завдань створює педагогічні умови для розвитку чуття внутрішньодольової пульсації та навичок керування загальнохоровим ритмом. Під внутрішньодольовою пульсацією розуміють внутрішнє наповнення кожної долі, яке може змінюватися і визначати певну структуру диригентського жесту. «Використання внутрішньодольової пульсації дає нам можливість вимірювати

внутрішньожестові рухи» [3, с. 37].

Дослідження проблем диригентського мистецтва привертає увагу фахівців. Для піднесення української культури, безумовно, потрібні, зокрема, майстри хорової справи, бо хорове мистецтво протягом тисячоліть було традиційним для нашого народу. Безумовно, метою діяльності диригента є переконлива інтерпретація хорового твору. Для того, щоб бути готовим до формування власної виконавської концепції та втілення її, хормейстер мусить мати такі якості, як широка музична ерудиція, міцна музично-теоретична підготовка, розуміння природи правильного звукоутворення, вміння переконувати хоровий колектив, досконала диригентська техніка. Межі статті не дозволяють здійснити спробу проаналізувати всі вказані аспекти. У цій роботі увага буде зосереджена на технічній оснащеності диригента.

Знаменитому диригентові Гансу Бюлову приписують слова, що «спочатку був ритм» [2, с. 35], і міра диригентської оснащеності хормейстера визначається, зокрема, вмінням організувати і підтримувати загальнохоровий ритм. Саме внутрішньодольова пульсація дозволяє порівнювати різні ритмічні формули і «вкладати» ці формули в диригентський жест. На молодших курсах навчання студент стикається з розмірами, де знаменник показника розміру відповідає кількості диригентських змахів у такті. Тридольна, чотиридольна, дводольна схеми в цей час мають дуже конкретне значення: $3/4$, $4/4$, $2/4$. І внутрішньодольова пульсація добре укладається в співвідношення падіння руки та її відбиття як 1+1 (рис. 1):

Рис. 1. Внутрішньодольова пульсація 1+1

Відчуття початку другої долі у верхній кульмінації (точці) жесту є запорукою чуття внутрішньодольової пульсації в її складніших варіантах. Знаменник покажчика розміру визначає одиницю відліку, якою користується диригент під час тактування. Проте це правильно до тих пір, поки швидкість темпу не перевищить певної величини (більше 140 ударів на хвилину), коли виникає необхідність об'єднувати долі і навіть такти. Таке трапляється, наприклад, у шестидольних розмірах. Якщо хор «Ноченька» з опери «Демон» Антона Рубінштейна (розмір $6/8$) трактують за шестидольною схемою, то, наприклад, неаполітанську пісню «На човні» (також $6/8$, проте темп рухливий) – за дводольною схемою. Тоді виникає інше наповнення долі, інша внутрішньодольова пульсація і співвідношення часу падіння і відбиття руки стає 1+2 (рис. 2):

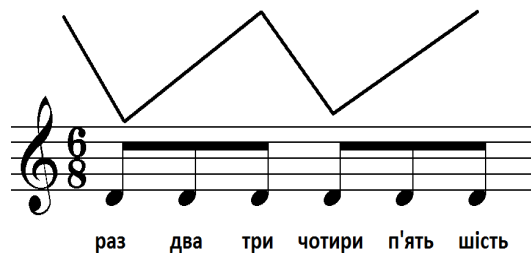

Рис. 2. Внутрішньодольова пульсація 1+2

Це співвідношення не залежить від штрихів. Правильне розташування верхніх точок жесту за часом значно полегшує процес керування хором та покращує темпо-ритмічний ансамбль. Слід визнати, що самі по собі перемінні розміри не обов'язково мають перемінну внутрішньодольову пульсацію. Наприклад, у хоровій обробці української народної пісні «Зашуміла ліщинонька», яку написав Олександр Кошиць (рис. 3), розмір перемінний, проте повільний темп дозволяє користуватися знаменником покажчика розміру як числом, що визначає міру лічильної диригентської одиниці. Наявність пунктирного ритму дещо ускладнює процес диригування, проте не змінює внутрішньодольову пульсацію.

ЗАШУМІЛА ЛІЩИНОНЬКА

Українська народна пісня

Обробка О. Кошиця

Поволі

лі_щи_нонь_ка, за_шу_мі_ла, гей.

1, За_шу_мі_ла

лі_щи_нонь_ка, за_пла_ка_ла дів_чи_нонь_ка.

3, Не_ма_йо_го і не_бу_де, не_ма_йо_го

і не_бу_де, роз_ра_ди_ли злі_ї_лю_ди.

Рис. 3 Українська народна пісня в обробці О. Кошиця «Зашуміла ліщинонька»

Значно складніше орієнтуватися молодим диригентам у таких партитурах, де є тріолі або дуолі. Тріолі застосовуються відносно частіше, а дуолі інколи становлять певне утруднення для диригентів-початківців. Хоча насправді тут необхідно лише перейти на пульсацію 1+1, а потім, коли дуолей немає, повернутися до пульсації 1+2 (рис. 4):

Рис. 4. Музыка Бориса Лятошинського, вірші Олександра Пушкіна. «Осінь»

Навіть поліметрія, при всій своїй складності та несподіваності творчих рішень часто позбавлена примхливих змін внутрішньодольової пульсації. Наприклад, у хорі «Туман хвилями лягає» з опери «Утоплена» Миколи Лисенка в поліметричному фрагменті за основу береться метр жіночої партії, тактування здійснюється за дводольною схемою (співвідношення фаз жесту 1+1). Це не заважає чоловічій партії виконувати музичний матеріал, написаний у розмірі $\frac{3}{4}$, бо внутрішньодольова пульсація в чоловічій та жіночій партіях однакова (рис. 5):

Рис. 5. Микола Лисенко. Хор «Туман хвилями лягає» з опери «Утоплена»

Першим несиметричним розміром, у тактуванні якого студент уперше стикається з перемінною внутрішньодольовою пульсацією, є п'ятидольний розмір (рис. 6). Залежно від структури такту (3+2 або 2+3) співвідношення фаз жесту буде виражатися формулою $(1+2)+(1+1)$ та $(1+1)+(1+2)$.

Малюнок ілюструє висхідні та низхідні рухи руки в п'ятидольному розмірі, коли швидкий темп диктує необхідність тактування за дводольною схемою. Дуже важливо не кидати останні тривалості кожної групи напризволяще. Ці звуки повинні збігатися з верхніми кульмінаціями (точками) диригентського жесту. А хормейстер мусить забезпечити ритмічну роботу власного диригентського апарату. П'яти- та семидольні розміри досить складні для вивчення, проте ці труднощі легко долаються, якщо розмір протягом твору не змінюється. Переміна внутрішньодольової пульсації в кожному такті в такому разі буде стабільною, і такий етап розвитку чуття внутрішньодольової пульсації студент подолає досить швидко.

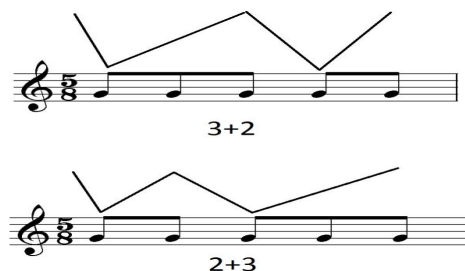

Рис. 6. Внутрішньодольова пульсація в п'ятидольному розмірі (швидкий темп)

Існує чимало хорових творів, де не тільки часто змінюється розмір, але й разом з тим внутрішньодольова пульсація позбавляється стабільності. Яскравим прикладом може бути твір Юрія Фаліка «Карельська акварель». Автор умовно розділяє великі такти (11/8, 10/8) на малі, які зручно тактувати за добре знайомими схемами. Проте це не позбавляє молодого диригента від вирішення проблеми відбиття в жесті перемінної внутрішньодольової пульсації. Там, на одну долю припадає одна четвертна метрична одиниця, співвідношення фаз жесту буде 1+1 (в партитурі такі умовні такти позначені розміром 2/4). Композитор пропонує тактувати другий умовний такт другого рядка наведеного прикладу окремо: тоді цей такт треба тактувати «на раз», а такти, що його оточують – за дводольною схемою. Інколи такі такти диригують дещо інакше з метою уникнення тактування «на раз», яке веде до повторення однотипних рухів, яких можна уникнути. Подібні умовні такти можна тактувати як 2/4 та несиметричний тридольний такт зі структурою жесту (1+2)+(1+1)+(1+1). Тобто четвертна та восьма тривалості становлять першу долю тридольного такту, наступні дві восьмі припадають на другу долю, а останні дві восьмі тривалості – на третю долю цього ж такту (рис. 7):

Рис. 7. Юрій Фалік. Карельська акварель

Є важливий аспект опанування подібних творів. Це досконале вивчення нотного та літературного текстів. Таким чином диригентові буде легше передбачати примхливі зміни метро-ритму. Хоча вивчення твору напам'ять є елементарною умовою, практика свідчить, що окремі диригенти-початківці не розуміють значення досконалого знання матеріалу.

Варто окремо згадати такий пласт музики, як обіходний церковний спів. Виховуючи всебічно розвинутого музиканта, не можна уникати ознайомлення з наспівами, які мають тисячолітню історію. В обіході переважають вільноструктуровані мелодії, в яких зміна внутрішньодольової пульсації фактично є нормою (рис. 8):

Рис. 8. Тропарі (церковний обіход)

Для того, щоб навчитися керувати обіходними наспівами, де внутрішньодольова пульсація вільно варіюється, необхідно визначити ударні склади (рис. 8). Доречно, щоб відстань між складами, які відмічаються жестом, була не більше трьох звуків. «Якщо між будь-якими з них відстань буде більше трьох, знайдіть між ними відносно ударні склади» [1, с. 43].

Обіходні наспіви, зазвичай, починаються розспівом із 2–3 звуків, які необхідно точно відраховувати. Потім йде «читок» – своєрідний унікальний речитатив на певних звуках. З таким «читком» зазвичай, не знайомі студенти світських навчальних закладів. У кінці рядка теж застосовують 2–3 звуки з визначеною тривалістю (рис. 9):

Рис. 9. Вибір наголошених складів у вільноструктурованій мелодії

Звичайно, можна назвати випадки, коли диригент настільки довіряє співакам, що в певних фрагментах твору майже не втручається у виконавський процес. І, хоча студенти такі приклади мають урахувати, необхідно бути готовим до керування процесом диригування хоровим твором від початку до кінця.

Церковна музика, особливо обіход, надає головну роль словам. Тому дуже важливим завданням є донесення змісту літературного першоджерела, збереження наголосів і смислових акцентів. Наприклад, перший рядок кафізми, яку співають зазвичай у досить рухливому темпі, слід тактувати так: в основу покладається дводольна схема, де лічильною одиницею є половинна тривалість; потім, коли починається речитатив, за тридольною схемою диригуються тріоль (структура жесту 1+2), квартоль (1+3) і тріоль (1+2) (рис. 10). Здається, можна було б протактувати цей рядок повністю за дводольною схемою з двома квінтолями, але тоді погіршується структурування тексту. Інколи регенти відокремлюють фрагмент «іде на со-...» в окремий дводольний такт, щоб покращити контроль за темпом. Застосування

тридольної схеми допомагає підкреслити наголос в слові «совет». Останні дві половинні тривалості першого рядка тактуються за дводольною схемою. Варто зауважити, що регенти у практичній діяльності часто диригують подібні наспіви «на раз», не застосовуючи інші диригентські схеми, проте відбиваючи всі необхідні наголоси і внутрішньодольову пульсацію.

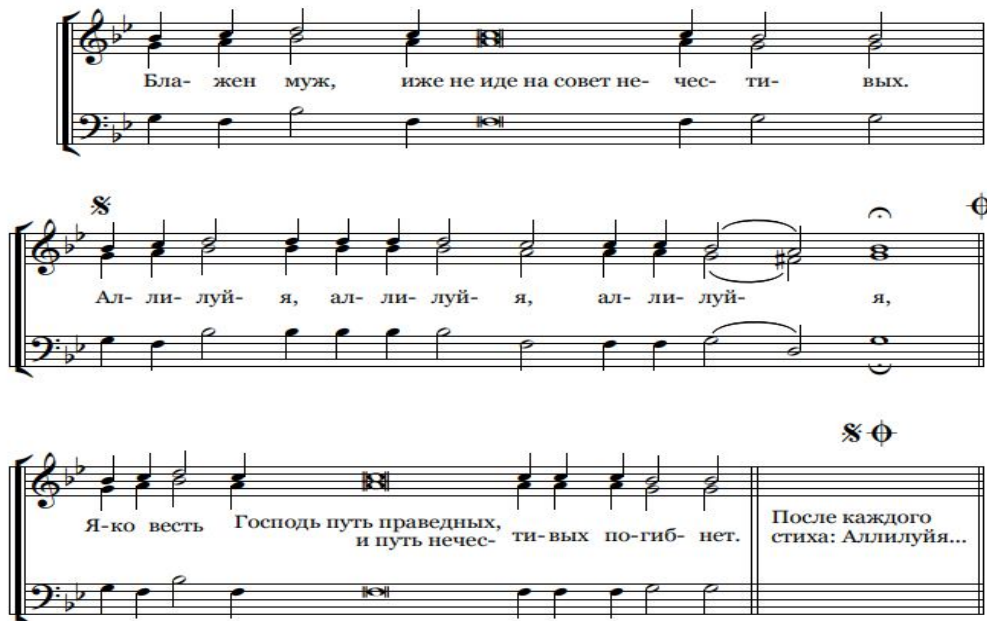

Рис. 10. Перший антифон першої кафізми. Звичайний наспів

Як свідчить досвід, опанування вільноструктурованих мелодій значно розвиває у студента чуття внутрішньодольової пульсації, покращує здатність молодого диригента контролювати загальнохоровий ритм. Слід зазначити, що зосередження уваги на внутрішньодольовій пульсації та якості хорового ритму помітно покращили власну технічну диригентську оснащеність. Ті студенти, які послідовно вирішували згадані у статті завдання, свідомо ставилися до процесу набуття нових диригентських навичок, значно впевненіше почували себе в роботі з хором.

Висновки. Таким чином, запропоновані етапи ускладнення завдань, які містять різні варіанти наповнення лічильних одиниць, можуть стати певним алгоритмом, який, як показує практика, може стати у пригоді для інтенсифікації навчально-виховного процесу на заняттях з хорового диригування (фаху) і сприятиме створенню педагогічних умов для формування навичок відбиття внутрішньодольової пульсації в диригентському жесті. Керування внутрішньодольовою пульсацією, ритмом, як часовою основою організації музики є важливою стороною комплексу диригентських компетенцій. Упровадження у навчальний репертуар значної кількості творів з перемінною внутрішньодольовою пульсацією, зокрема обіходних православних наспівів, розширює кругозір молодих диригентів і збільшує коло можливостей їхньої професійної діяльності.

Перспективи подальших розвідок. Опанування навичок внутрішньодольової пульсації є важливою стороною виховання диригента. Тому впровадження у навчальну практику хорових творів зі складною та перемінною внутрішньодольовими пульсаціями слід визнати корисним. Подальші зусилля варто направити на вдосконалення методики розвитку в студентів-диригентів навичок керування ритмом та на створення більш сприятливих педагогічних умов щодо розвитку чуття внутрішньодольової пульсації.

Список використаної літератури

1. Кустовский Е. Дирижерская техника на клиросе. Пособие для начинающих регентов. Москва, 2003. 124 с.
2. Нейгауз Г. Об искусстве фортепианной игры: записки педагога. 5-е изд. Москва, 1988. 240 с.
3. Ольхов К. Теоретические основы дирижерской техники. Ленинград: Музыка, 1990. 200 с.
4. Стоковский Л. Музыка для нас всех. Москва: Советский композитор, 1963. 216 с.

PEDAGOGICAL CONDITIONS OF THE FORMATION OF STUDENTS' SKILLS OF INTRALOBULAR PULSATION REFLECTION IN A CONDUCTOR GESTURE

Karpenko Yevhen

associate Professor of the Department of Choral Conducting, Vocals and Music Teaching Methods,
Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko (Sumy)

Introduction. *The revival of Ukrainian culture cannot be imagined without the rise of choral art. Choral singing for millennia has been the main method of music playing on our earth. However, it is important to note that the revival of culture does not mean a retrograde movement to past achievements. Time moves only forward. Therefore, in order to preserve the ancient cultural traditions and rituals, one must strive to move the choral hymns forward to new heights of performing skill. And the revival and development of choral affairs are impossible without the further development of conductor education.*

One of the problems faced by aspiring conductors in higher education is the reflection of a steady or variable rhythmic pattern of choral works in a conductor's gesture.

Purpose. *The purpose of the article is to substantiate certain directions of rhythm sensation development in young conductors by introducing tasks for reflection of intralobar pulsations that are consistently complicated. The article is addressed to teachers of choral conducting and students who study choral conducting.*

Methods. *The methodological basis of the educational process of choral conducting usually contains methods of gradual complication of tasks, copying, observation and reproduction, comparison, analysis and introspection, discussion. The use of the method of gradual complication of tasks creates pedagogical conditions for the development of the sense of intra-fistulous pulsation and management of the general choir rhythm.*

Results. *The expected result of the study is the development of students' conscious attitude to the problem of the development of the sensation of intralobar pulsation and the reflection of the subway rhythm in the conductor gesture. Those students studying in 2018/19 and the first half of 2019/20 academic year demonstrated an increase in the quality of theoretical and practical training on variable rhythm management in choral conducting. They dealt with problem situations with the choir much more expeditiously, especially in those cases where the disturbance of the choir rhythm as a result of changes in the intralobar pulsation was involved.*

Originality. *Although a great deal of advice is provided in the educational and methodical literature on reflecting the rhythmic pattern of music in a conductor's gesture, the proposed article substantiates the expediency of using the method of gradual complication of tasks to reflect not only the rhythm but also the intralobar pulsation. Due to the application of the mentioned method the new pedagogical conditions are created, which will promote the development of the feeling of intralobar pulsation in beginning conductors.*

Prospects for further exploration. *Mastering the skills of intra-field pulsation is an important aspect of the education of the conductor. Therefore, the introduction into educational practice of choral works with complex and variable intra-field pulsation should be recognized as useful. Further efforts should be directed to improving the methods of development of rhythm management skills in students-conductors, and to creating more favorable pedagogical conditions for the development of feelings of intra-field pulsation.*

Conclusion. *Thus, the proposed stages of task complication, containing different options for filling the units of the account, may become a certain algorithm, which, as practice shows, may be useful for intensifying the educational process in classes in choral conducting (specialty) and will help create pedagogical conditions for the formation of skills of reflection of an intralobar pulsation in a conductor gesture. The management of the intralobar pulsation, the rhythm as the temporal basis of the organization of music is an important part of the complex of conducting competencies. The introduction into the educational repertoire of a large number of works with variable intralobar pulsations, in particular, bypassing Orthodox chants, widens the horizons of young conductors and increases the scope of their professional activity.*

Key words: *choral conducting, variable and asymmetrical dimensions, intra-lobular pulsation, pedagogical conditions, freely structured tune, church bypass.*

References

1. Kustovskiy E. (2003). Dirizherskaia tekhnika na klirose. Posobie dlia nachynaiushchikh rehentov. Moskva [in Russian].
2. Neihauz H. (1988). Ob iskusstve fortepiannoi igry: zapiski pedagoga. 5-e yzd. Moskva [in Russian].
3. Olkhov K. (1990). Teoreticheskie osnovy dirizherskoi tekhniki. Leninhgrad: Muzyka [in Russian].
4. Stokovskii L. (1963). Muzyka dlia nas vseh. Moskva: Sovetskii kompozytor [in Russian].

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ФОРМИРОВАНИЯ У СТУДЕНТОВ НАВЫКОВ ОТРАЖЕНИЯ ВНУТРЕННЕДОЛЕВОЙ ПУЛЬСАЦИИ В ДИРИЖЕРСКОМ ЖЕСТЕ

Карпенко Евгений Витальевич

доцент кафедры хорового дирижирования, вокала и методики музыкального обучения
Сумской государственной педагогической университет им.А.С.Макаренко (г.Сумы)

В статье рассматривается проблема отражения ритма хоровых произведений в дирижерской жесте путем учета переменной или постоянной внутреннедолевой пульсации. Осуществлена попытка определения алгоритма формирования профессиональных компетенций, касающихся воспитания общехорового ритма. Сосредоточено внимание на методе постепенного усложнения задач, который позволяет создать педагогические условия для выполнения последовательных шагов к обогащению технической оснащенности начинающих дирижеров.

Ключевые слова: хоровое дирижирование, переменные и несимметричные размеры, внутреннедолевая пульсация, педагогические условия, свободно структурированная мелодия, церковный обиход.

Отримано редакцією 10.10.2019

УДК 37.035+364(075.8)

DOI: 10.31376/2410-0897-2019-3-41-238-247

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ФАХІВЦЯ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ У ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ

Мішик Людмила Іванівна

доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи

Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка

e-mail: kaf_soc.ped@i.ua

ORCID ID: 0000-0002-2444-4111

Корнієнко Тетяна Миколаївна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи

Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка

e-mail: medtannik@gmail.com

ORCID ID: 0000-0002-0653-5976

У статті розкрито деякі аспекти роботи фахівця соціальної сфери в умовах об'єднаної територіальної громади. Визначено законодавче підґрунтя реалізації соціального захисту населення громади, нормативно-правове забезпечення соціальними послугами. Розглянуто особливості роботи фахівця із соціальної роботи та надання соціальних послуг. Схарактеризовано специфічні види діяльності фахівця соціальної сфери в об'єднаній територіальній громаді.

Ключові слова: фахівець соціальної сфери, робота соціального працівника в громаді, соціальні послуги в громаді, громада.

Постановка проблеми. Забезпечення соціальних гарантій, соціального захисту та створення умов для успішної соціальної адаптації в особистісному життєвому полі людини (сім'ї, соціальному оточенні, громаді тощо) є необхідною умовою соціального розвитку країни в нових умовах сьогодення. За таких умов соціальна робота в громаді стає провідним інструментом реалізації соціальних послуг на локальному рівні.

Децентралізація системи соціальних послуг та їх розвиток на рівні територіальних громад була і залишається пріоритетним напрямом діяльності Міністерства соціальної